

NYNÄSHAMNS NATURSKOLAS

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2019

INLEDNING

Nynäshamns Naturskola startade sin verksamhet 1988 och lokalerna ligger ute på Sjöudden vid sjön Muskan i Ösmo. Naturskolan tar emot barn/elever från 4 års ålder upp till 16 år från hela Nynäshamns kommun. Naturskola är inte en plats utan ett arbetssätt som bygger på utomhusbaserat lärande. Skolklasserna har en naturskoledag per läsår. Då bedrivs det ett undersökande arbetssätt kring ett tema. Inför varje naturskoledag förbereds klassen av sin lärare, därpå sker efterarbete på hemskolan. Varje årskurs har sitt eget tema t.ex., småkryp i skogsbacken, däggdjurens sinnen, forntida teknik, elden och energi och hållbar framtid. *Genom att på ett tidigt stadium vara ute mycket i naturen grundläggs en känsla för naturen. Det i sin tur ger en grund att vilja värna vår natur och förstå våra miljöproblem.*

ANSTÄLLDA

Under året var Mats Wejdmark anställd 100 % som chef för Naturskolan. Robert Lättman-Masch har varit anställd 100 % som naturskolelärare, förutom under årets första två månader då han arbetade 90% (10% pappaledig). Under 2019 har Naturskolan legat organiserad under skolan på Barn- och utbildningsförvaltningen.

Praktik, elevpraktik och arbetsträning

Under början av vårterminen har en person arbetstränat på Naturskolan (jan – mars). En gymnasieelev har praktiserat på Naturskolan under både vår- och hösttermin. Ytterligare en gymnasieelev började sin praktik i slutet av höstterminen.

KLASSER

Klasserna kommer till Naturskolan en gång per läsår. Antalet syns nedan.

[Till fotoalbum.](#)

Tid	Antal klasser/grupper	Antal elever/barn
Vårtermin 2019	50 st	Ca 1250
Hösttermin 2019	62 st	Ca 1550
Totalt	112 st	Ca 2800

Följande teman gällde för de olika årskurserna under läsåret:

4 - 5 år	Småkryp på land
6-år	Skatan
Åk 1	Småkryp i skogsbacken
Åk 2	Däggdjurens sinnen
Åk 3	Forntida teknik
Åk 4	Samarbete, matematik och problemlösning
Åk 5	Elden
Åk 6	Teknik och hållbar framtid
Åk 9	Kväkets väg genom en våtmarks
Grundsär 1-6 + 7-9	Småkryp i vatten
Gymnasiesär	Växter och småkryp

Elev i åk 9 skakar om nitratprovet och inväntar sedan färgomslag och avläser sedan mot färgkarta.

Elev i åk 9 visar starkt grönt prov. Det betyder att det är mycket ammonium i provvattnet. Ammonium kommer från urin i avloppsvattnet.

Ett av djuren som hävats upp ur en damm av elev i åk 9. Dagsländelarven indikerar att det är gott om syre i vattnet. Det är bra för reningsprocessens första steg.

Nynäshamns Naturskolas hus på Sjöudden i Ösmo i Nynäshamns kommun.

Mats Wejdmark

Robert Lättman-Masch

Ur fotoalbumet. Åk 1 på Naturskolan under tema Småkryp. Carl von Linné berättar om humlan och sälgen och den viktiga pollineringen.

KURSER

Kurser/föreläsningar/workshops som arrangerats av Nynäshamns Naturskola under året.

Vårtermin 2019				Hösttermin 2019			
Kurs	Kurs-längd timmar	Faktisk tid timmar	Antal deltagare	Kurs	Kurs-längd timmar	Faktisk tid	Antal deltagare
Föreläsning Gröndalsskolan om Lärmiljöprojektet	1,5	5	50	Konferensen Ute är inne i Jönköping. Nynäshamns Naturskola projektledare. Anlitade föreläsare och workshopledare. http://utenavet.se/pd.php?id=71	2,5 + 2 + 2 + 1,5 + 2 + 2 = 12	45 x 2	350
Föreläsning Rotary om Naturskolan	0,5	2	22	Föreläsning om utomhuspedagogik och workshops utematte och utesvenska. Fritidslärare, Piteå. I samarbete med Globala skolan.	6	14	96
Växter och djur. NKC Nynäs, Barn – och fritidsprogrammet	2,5	5	16	Föreläsning, Leka och lära naturvetenskap och teknik ute. Huddinge.	1,5	8	150
Leka och lära matematik ute Familjedaghem, Gärdet Sthlm	2 x 1,5	8	68				
Leka och lära språk ute Familjedaghem, Gärdet Sthlm	2 x 1,5	8	68				
Konferens Sydkorea. Föreläsning om Naturskolan och utomhuspedagogik och workshop i matematik och engelska utomhus.	6	16	60				
Totalt VT	2,8 dgr	7,3 dgr	284	Totalt HT	3,2 dgr	19 dgr	596
Totalt 2019	Ca 6 dagar (= ca 26 dagar faktisk tid) och 880 deltagare						

Kommentar: 6 timmar är heldag. Heldagskurser ges kl 9-12 och kl 13-16 med lunch däremellan. Med **faktisk tid** menas kurs inklusive förberedelser, planering och resa. I förberedelser ingår korrespondens inför kursen t.ex. offert. I planering ingår att skapa kursupplägget, i vissa fall att skapa en Power Point eller annan presentation, dokumentation eller annat kursmaterial.

Ute är inne-konferensen i Jönköping som Nynäshamns Naturskola var projektledare för lockade 350 deltagare från hela landet.

Workshop i Sydkorea under en konferens arrangerad av organisationen Sharing Nature.

Program under Huddinge visar i oktober. 150 deltagare i stora salen fick föreläsning om att Leka och lära naturvetenskap och teknik ute.

UTVECKLING AV TEMAN, LÄROMEDEL OCH KURSER

Leka och lära naturvetenskap och teknik ute

Nynäshamns Naturskola har skrivit boken *Leka och lära naturvetenskap och teknik ute* tillsammans med Naturskolan i Lund. Förskola och förskoleklass är målgrupp. Denna utomhuspedagogiska metodbok trycktes sommaren 2014. Boken köptes genom kompetensmiljonen in till alla förskolors avdelningar i Nynäshamns kommun HT 2014.

- Under hösten 2019 påbörjades revidering av boken bl.a. för anpassning till Lpfö 18.
- Under 2019 påbörjades översättning av boken till kinesiska.

Övningar i bakfickan

En pocketbok med favoritövningar som inte kräver något material har skrivits av Upplandsstiftelsens Naturskola i samarbete med Falu och Nynäshamns Naturskola. Den släpptes 2013.

- Boken översattes till engelska under året.

Att lära in matematik ute

2005 kom boken "*Att lära in matematik ute*", den första i serien *Att lära in ute*. Boken har även översatts och getts ut i Lettland under titeln "*Matematika Mezä*". Delar av boken finns också på ryska, estniska och finska. Boken har utgått.

Under 2011 och 2012 reviderades boken av Nynäshamns Naturskola, Upplandsstiftelsens Naturskola och Falu Naturskola. Resultatet blev en ny bok med 100 nya övningar: *Att lära in matematik ute 2*. Den släpptes i augusti 2012. Naturskolan får böcker som betalning från förlaget vilket innebär att dessa böcker kan ingå som kurslitteratur vid försäljning av Naturskolans kurser.

Leka och lära matematik ute, förskolan

2007 kom boken "*Leka och lära matematik ute*". Nynäshamn Naturskola har skrivit boken tillsammans med Upplandsstiftelsens Naturskola, Falu Naturskola och två utomhuspedagoger från Uppsala resp Öland. Boken har översatts och getts ut på danska, engelska och japanska.

- En naturskola i Sydkorea har under 2019 arbetat med att översätta boken till koreanska.

Att lära in svenska ute

Nynäshamns Naturskola har tillsammans med utomhuspedagoger från Älvkarleby, Uddevalla, Skärholmen, Södertälje och Lund skrivit boken "*Att lära in svenska ute*". Boken släpptes i oktober 2010.

Att lära in SFI ute

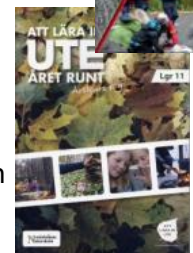
En ny bok, med utgångspunkt från *Att lära in svenska ute* anpassad för SFI påbörjades under 2017 och boken släpptes under vt 2019.

Att lära in ute året runt

Nynäshamns Naturskolas egen bok "*Att lära in ute året runt*" som släpptes 2008 används som obligatoriskt läromedel inom olika kurser på flera lärarhögskolor i Sverige däribland Stockholms Universitet och högskolorna i Malmö, Halmstad, Umeå och Kalmar. Boken delades ut till samtliga lärare i Nynäshamns kommun när den släpptes 2008. I december 2014 trycktes den på ryska med hjälp av ideella krafter. Under 2017 blev boken på finska klar och släpptes i Finland.

- Ett av kapitlen i boken översattes under 2019 till kinesiska.

Outdoor Teaching

Förlaget som gör layout, trycker, lagrar och säljer böckerna heter Outdoor Teaching och ligger i Vimmerby.

www.outdoorteaching.com

Skolverkets webbkurs i utomhusdidaktik för lärare i förskoleklass och fritidshem, i samarbete med bland andra Nynäshamns Naturskola

Under våren 2018 fick Stockholms universitet (Matematikämnets och naturvetenskapsämnenas didaktik) uppdraget att utforma en webbutbildning för lärare i förskoleklass och fritidshem. De kontaktade då Nynäshamns Naturskola för att se om vi kunde ansvara för en del av utbildningen som har med utemiljöer, lärande, rörelse och hälsa att göra.

Det resulterade i att Nynäshamns Naturskola under ht 2018 skrev en artikel under rubriken *Närmiljö som hälsosam lärmiljö*, medverkade vid organisering och inspelningen av en 5 minuter lång film på Vanstaskolan under rubriken *Lärmiljön – platsens betydelse* och bidrog med ett läromedel med rubriken *Ekologiska utelekar*.

- Dessa insatser finns med som en del i den ca 20 timmar långa webbutbildning som **lanserades nationellt av Skolverket** genom deras hemsida den 25 mars 2019.

Genom att gå in på länken <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/utomhusdidaktik--webbkurs> går det att skapa konto och logga in för att ta del av utbildningen. Nynäshamns Naturskolas bidrag finns under del 2 där en film och en artikel finns. Under del 4 finns Nynäshamns Naturskolas häfte om utomhuslekar.

Under del två intervjuas Robert Lättman-Masch på Nynäshamns Naturskola, Gunilla Bolin Larsson på Vanstaskolan och Cecilia Boldemann, docent på Karolinska Institutet.

Skolverket

Dina studier

Pågående Avklarade

 Utomhusdidaktik

14% status

- ☒ Del 1: Introduktion till utomhusdidaktik Utomhusdidaktik
- ☐ Del 2: Lärmiljön – platsens betydelse Utomhusdidaktik
- ☐ Del 3: Undervisning utomhus Utomhusdidaktik
- ☐ Del 4: Lärande i lekande format utomhus Utomhusdidaktik
- ☐ Del 5: Säker, trygg, varm och mätt Utomhusdidaktik
- ☐ Del 6: Organisation som främjar utomhusdidaktik Utomhusdidaktik
- ☐ Utvärdering och kursbevis - Utomhusdidaktik Utomhusdidaktik

Under del fyra finns ett läromedel om ekologiska utelekar skrivet av Robert Lättman-Masch och Mats Wejdmark på Nynäshamns Naturskola.

Under del två har Robert Lättman-Masch på Nynäshamns Naturskola skrivit en artikel om närmiljön som hälsosam lärmiljö.

Webbkursen är uppbyggd av dessa delar.

NATURSKOLAN INFORMERAR OM HÅLLBAR UTVECKLING

Varje elev som kommer till Nynäshamns Naturskola får en HUT-folder (HUT=Hållbar utveckling) i form av ett vikt A4-papper att ta hem till sina föräldrar. Syftet med HUT-foldern är att informera föräldrarna om att deras barn har varit på naturskolan och att fotografier finns på Naturskolans hemsida. Då kan föräldrar och barn samtala om vad som hänt under dagen. Eleverna får på detta sätt en möjlighet att **reflektera** vilket är en mycket viktig del av lärandeprocessen. Även föräldrarna kan på detta sätt lära sig nya saker om det aktuella ämnet.

Varje HUT-folder innehåller ett tema, ett nytt för varje år, med information om en viktig miljöfråga eller annat som har med hållbar utveckling att göra. Fokus ligger på vad eleverna och deras föräldrar kan göra för att **bidra till en hållbar utveckling**. HUT-foldern trycks i ca 2500 - 3000 ex och skrivs ut på Naturskolans skrivare. Om alla elever som får foldern, tar del av den genom att läsa den eller diskutera den med sina föräldrar och om alla föräldrar läser den innebär det att nästan **30% av Nynäshamns befolkning** får denna information. [Se HUT foldrar](#)

- Med 2019 års folder försökte vi uppmärksamma den **fysiska aktivitetens fördelar** och vad vi kan göra för att öka den i vår vardag. Detta gjordes i samband med rörelsesatsningen i kommunen.

Teman för HUT-foldrarna hittills:

- Nynäshamns Naturskola	- Mat	- Ekosystemtjänster
- Spara energi	- Varför Naturskola?	- Planetens gränser
- Miljömärkning	- Grön Flagg	- Mat och svinn
- Vatten och avlopp	- Ekologiska fotavtryck	- Kläder

Biologisk mångfald
Fysisk aktivitet

GRÖN FLAGG

Naturskolan finns som resurs för att informera och stimulera skolor och förskolor att arbeta med Grön Flagg. Det är Håll Sverige Rent som administrerar och utmärker skolor och förskolor i hela landet. Naturskolan informerar på nätverksträffar, planeringsdagar och personalkonferenser för de förskolor och skolor som önskar.

Grön Flagg är ett mini-miljöledningssystem där en miljögrupp bildas och bestämmer sig för tre utvecklingsområden som man vill arbeta för under minst ett halvår. Det finns sju olika teman; närmiljö, klimat och energi, vattenresurser, livsstil och hälsa, konsumtion, kretslopp och kemikalier. Efter godkänt arbete tilldelas skolan eller förskolan ett diplom och en flagga. Sen gäller det att sätta upp nya mål för att få behålla flaggan. Aktuell information om vilka som arbetar med Grön Flagg finns på www.hsr.se. Klicka på Grön Flagg och på "vi som är med".

- Under 2019 utsågs **Gröndalsskolan till årets mest hållbara skola** enligt Grön Flagg.
- I slutet av 2019 var 14 av 17 kommunala förskolor aktiva och en skola aktiv i arbetet med Grön Flagg.

Enligt Nynäshamns lokala miljömål ska 100 % av skolorna och förskolorna vara certifierade enligt Grön flagg eller liknande 2020.

Anna Almberger på Gröndalsskolan berättar för de besökande japanerna om skolans arbete med Grön Flagg i samband med att de utsetts till årets mest hållbara skola.

PROJEKT OCH KAMPANJ

Förskolornas och skolornas utemiljöer – en bakgrund

Förskolegårdsprojektet startades 2001. Syftet var att utveckla förskolegårdarna inom Nynäshamns kommun så att de kan bidra till att barnen får nära naturupplevelser och ökad kunskap om ekologi, kretslopp, växter och djur. Vidare ska de fylla barnens behov av motorisk träning, lek, god hälsa, upptäckarglädje, kreativitet, lugn och ro. Initiativet till projektet togs av förskolornas miljöombud. Med tiden kom även skolornas gårdar med i projektet.

I Barn- och utbildningsnämndens **investeringsbudget** för 2003-2006 fanns skol- och förskolegårdsprojektet med som en post. Pengarna blev ett lyft för arbetet med gårdarna. Det började hända saker ute på förskolor och skolor. Under 2004 gjordes en dokumentation som beskriver vad som hände under projektets gång.

Det nya **skol/förskolegårdsprojektet** tog vid där det förra projektet avslutades. Projekttiden var 2004-2006. Målet med projektet var att alla förskolor och skolor inom Nynäshamns kommun skulle arbeta aktivt med att utveckla sina gårdar både kortsiktigt och på lång sikt.

SPRING

Under 2007 föddes det unika folkhälsoprojektet SPRING (Skugga Pedagogik Rörelse I Natur- och Gårdsmiljö) och påbörjades 2008 och avslutades 2011. Kompletteringar gjordes under 2012.

Information finns på www.nynashamnsnatorskola.se/spring

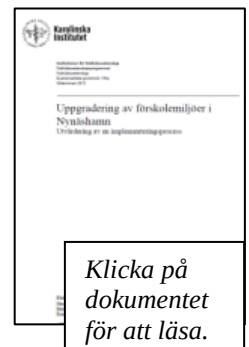
Syftet med SPRING var att utforma utemiljöer vid förskolor och skolor som stimulerar till fysisk aktivitet, skyddar mot skadlig UV-strålning, ökar koncentrationsförmågan hos barnen och att använda utemiljöerna pedagogiskt. **Sex förskolor och fyra skolor deltog i projektet.**

Det långsiktiga målet med projektet var att det skulle integreras i ordinarie verksamhet i kommunen, att de aspekter som SPRING bygger på ska tas i beaktande då nya förskolor byggs och när underhåll av förskolegårdar och skolgårdar genomförs.

SPRING-idéerna och kunskaperna från projektet lever vidare i allt Naturskolan gör som har med skolornas och förskolornas utemiljöer att göra. Nu finns flera av de kriterier som SPRING-projektet byggde på med i [Boverkets allmänna råd](#).

Carolina Altin skrev ett examensarbete (15hp) i folkhälsovetenskap med rubriken *Uppgradering av förskolemiljöer i Nynäshamn. Utvärdering av en implementeringsprocess.* Under rubriken **Upgrading Preschool Environment in a Swedish Municipality: Evaluation of an Implementation Process** publicerades artikeln också på [ansedda SAGE Journals](#) med Mats Wejdmark och Robert Lättman-Masch som medförfattare. Tidskriften är indexerad i både Pubmed och i Web of Science vilket är en kvalitetsstämpel. Under 2015 utsågs artikeln också att vara s.k. CHES-artikel (Certified Health Education Specialist) i julinumret av *Health Promotion Practice*. Detta är ytterligare en kvalitetsstämpel på artikeln.

Lär miljöprojektet

Under våren 2018 startades Lär miljöprojektet - ett skolgårdsprojekt med lärande och rörelse i fokus. Förhoppningen är att förskolorna ska kunna ta del av projektet också under 2020.

Detta har hänt tidigare i projektet

Under vårterminen 2018 tog projektiden form. Syftet med projektet är att skapa hälsofrämjande lärmiljöer i enlighet med Boverkets allmänna råd (Allmänna råd om frikyr 2015) och det låg i linje med kommunens mål om välmående elever och den satsning tillsammans med Stockholmsidrotten som gjordes under 2019. Fokus ligger på att skapa miljöer som underlättar undervisning utomhus inom olika ämnen och stimulerar till fysisk aktivitet. Det ska ske genom att utveckla en arbetsmetod där eleverna, i en arbetsgrupp, är delaktiga tillsammans med lärarna. Tanken är att när projektet är slut ska ett fungerande arbetssätt ha implementerats där en lärmiljöfond stimulerar skolor, men även förskolor, att på ett demokratiskt och elevdrivet sätt utveckla sina lärmiljöer utomhus.

I augusti 2018 anställdes Janne Jonsson i projektet för att arbeta med de konkreta uppgifterna.

Detta har hänt i Lärmiljöprojektet under 2019

Den demokratiska processen med involverade elever är igång med aktiva elevråd och arbetsgrupper. Till exempel har elever på Vanstaskolan i årskurserna F-3 varit aktiva med idéer och skisser. Den 18 mars körde Janne igång med **aktivitetsparken** på Vanstaskolan. Ritningarna bygger på elevernas idéer och de har granskats av en besiktningsman. Samma dag var **radio P4 Stockholm** och besökte Naturskolan och Vanstaskolan för att få veta mer om Lärmiljöprojektet. I slutet av april slutfördes arbetet med aktivitetsparken som består av två delar för lek och lärande; en del med fallsand för balans, motorik, styrka, samarbete och fysisk aktivitet och en bollplan med sarg.

I april kom pendeltåget som Janne byggt under vintern. Tåget var grundmålat och eleverna målar sedan fönster och dörrar.

I slutet av april började Vanstaskolans aktivitetspark fyllas med innehåll. Här syns dagmasken och stockpyramiden under uppbyggnaden.

Under v 17 levererade Janne de sex **pendeltåg** som tillverkats under vintern. Eleverna fick tillsammans med tågen utrustning för att måla tågen i rätta färgerna. Den färdigmålade prototypen anlände Tallbackaskolan redan v 15. Den blå färgen har samma färgkod som pendeltågen inom SL. Även en av Janne tillverkad traktor finns nu på plats på Tallbackaskolan.

På Gröndalsskolan har elever i årskurs 8 haft önskemål om att utveckla **atriumgården** som är ca 570 m² stor. De har tillverkat en modell som till delvis kommer att uppfyllas. Bland annat köptes åtta bänkbord in för att möjliggöra utomhusstudier eller sittplatser under raster. Bänkborden är tillverkade i OrganoWood.

Elevernas modell av atriumgården på Gröndalsskolan.

De första burkarna med **asfaltsfärg** som köpts in i Lärmiljöprojektet användes på Tallbackaskolan och önskelistor från skolorna om olika typer av målningar har kommit in. Naturskolan har satt ihop ett dokument med idéer kring pedagogiska asfaltsmålningar kopplat till olika ämnen.

Stockar köptes in från Norvik där träd fällts inför bygget av en järnväg till storhamnen. Stockarna ska användas för framtida byggen inom projektet.

På Viaskolan har fritidslärarna fått en kurs i **slackline** (slak lina) och det har förberetts för att ha en slackline på skolgården. Några stockar från Norvik kom direkt till användning för att förankras i marken på Viaskolans gård och fästa en permanent slackline.

14 maj invigdes aktivitetsparken för åk f-3 på **Vanstaskolan**. Den är godkänd enligt EU-normerna vilket förklarar varför det är relativt glest mellan de olika installationerna. Det kommer att göras kompletteringar på de lägre delarna för att öka utmaningarna i parken. Här är länken till ritning och foton.

http://www.nynashamnsnaturskola.se/pdfHtm/aktivitetspark_Vansta_ritn_foton_18okt_2019.pdf

I början av juni levererades bänkborden som tillverkats i Organowood av Trollverkstan i Tyresö. De 36 bänkborden fördelades efter skolornas önskemål på **Viaskolan, Gröndalsskolan, Svandammsskolan, Vanstaskolan, Sunnerbyskolan** och **Kyrkskolan**. Janne byggde sedan tak på 28 av bänkborden som skydd för sol och regn. Gymnasiets bygglinje hade också under vårterminen färdigställt 10 st bänkbord av robustare typ med sedumtak. Dessa fördelades och levererades också i juni till samma skolor. Syftet med borden är att underlätta utomhusundervisning.

När alla bänkborden var på plats var det dags för flera uppdrag på skolorna. I projektet har ett lager med asfaltsfärg köpts in och några skolor tog del av dessa och fyllde framförallt i gamla målningar.

Efter sommaren renoverades flera bänkbord på **Vanstaskolan** vid två tillfällen efter vandalism.

Klart inför skolstart blev stockringen på **Sunnerbyskolan** som nu kan använda den för samling av klasser i samband med lektioner utomhus. I september gjöt Janne två stockar till slackline på

Bänkborden på Gröndalsskolans gård med tak byggda av Janne. Åtta av borden, utan tak, ställdes i atriumgården efter önskemål från elever i åk 8.

Lagom till skolstart fick Sunnerby sin stockring för samling vid utomhuslektioner.

Viaskolan och strid sand lades mellan stolparna. Detta efter att det på Viaskolan anordnades en kurs i slackline under vårterminen. Se klipp om hur den kan användas.

www.youtube.com/watch?v=0P_aHzGSeT8
www.youtube.com/watch?v=viHppP8hsvI

På **Gröndalsskolan** inleddes sedan ett omfattande arbete med deras skolgård. Uppe på höga berget byggde Janne en samlingsplats. Denna gång med hjälp av plank eftersom det var svårt att få upp stockar dit. På lilla berget, som är en avsats till stora berget, byggdes också en stockring och för att öka tillgängligheten byggdes en ramp upp. Detta gjordes i samråd med elev som sitter i rullstol. På berget anlades också ett repräcke som kan användas som stöd och hjälp för att ta sig upp på berget.

Sedan påbörjades höstens stora projekt; att anlägga en aktivitetspark för åk 4-9 på **Gröndalsskolans** skolgård där det tidigare varit en cykelparkering som numer sällan används. Detta är en av de mest önskade åtgärderna från skolan. Under oktober har asfalt tagits bort, en ram har byggts och bearbetning av stockar som ska ingå i bygget har inletts.

Samtidigt fortsatte planeringen av arbetet med atriumgården efter den modell som eleverna i åk 8 gjorde under förra läsåret. Tyvärr måste några av planerna för atriumgården läggas på is då Fastighet behöver göra en dränering intill byggnaden.

Janne och Naturskolan har haft regelbundna **möten** under hela våren och hösten och det har varit möten med bland annat skolgårdsgrupper, rektorer, vaktmästare, chefer, driftstekniker och förvaltare på fastighetsavdelningen för att driva projektet framåt

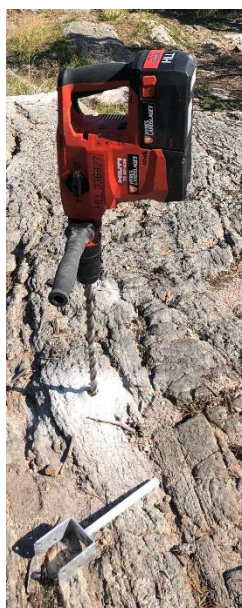
På en del av cykelparkeringen på Gröndalsskolan påbörjades arbetet med att anlägga en aktivitetspark för åk 4-9. Efter elevernas önskemål kommer också vissa träningsredskap integreras.

I september gjöt Janne två stockar till slackline på Viaskolan. Linan finns på skolan och sätts relativt enkelt upp.

I oktober fästes stolpar upp till bergets topp och förseddes sedan med rep av hampa.

Tillgänglighetsanpassning av Gröndalsskolans berg genom en ramp till den låga delen av berget. Ett repräcke till stora berget fästes i stolpar genom att stolpskor fästes i förborrade hål i berget.

På **Gröndalsskolans** skolgård har en del av cykelparkeringen nu omvandlats till en aktivitetspark för åk 4 – 9.

Stockarna som fästs under mark tjäras först för att motstå röta och därmed öka livslängden.

Stockarna är material som gör att parken blir mer levande och passar in bland befintliga träd.

En spindel tar form. Nätet utgörs av hamparep. Staketet på spindelns rygg är i enlighet med EU-normerna.

Stubbar ordnade i stigande höjd för jämfotahopp. Det är ett av träningsredskapen som integrerats i parken.

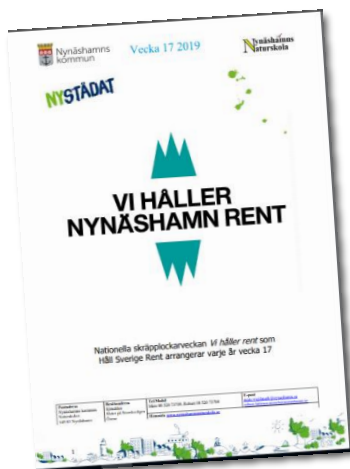
Ett klättertorn med ramp på ena sidan. Rampen är ett lutande plan som är en av de fem enkla maskinerna. Det är naturvetenskapliga principer som eleverna lär sig under denna tid i skolan.

Håll Nynäshamn Rent – v 17 – nationella skräpplockarveckan

Kampanjen är nationell och drivs av Håll Sverige Rent under namnet *Vi håller rent*. I Nynäshamn genomfördes kampanjen som ett samarbete mellan Parkavdelningen och Nynäshamns Naturskola.

I år var det ca **3474 st barn och elever** som hjälpte till att städa förskolegårdar, skolgårdar, parker, gångbanor och naturen runt förskolor och skolor. Sammanlagt samlades det in 772 kg brännbart, 100 kg glas och 419 kg metall.

Parkavdelningen lånade ut plockstavar till deltagarna, samlade in alla sopor som sorterats i tre fraktioner. Naturskolan höll i kontakterna med skolor och förskolor och distribuerade pedagogiskt material och lärarhandledningar. Mer om kampanjen finns på Naturskolans hemsida under projekt/kampanj. Se även håll Sverige Rent www.hsr.se/skrapplockardagar

Naturskolan skickar ut information till alla skolor och förskolor och anmäler alla som vill vara med till Håll Sverige Rent.

Elever och barn samlar olika typer av skräp som sorteras i olika kassar. Soporna samlas sedan in av Parkenheten.

Earth Hour

Naturskolan skickade ut en inbjudan med tips om aktiviteter inför Earth Hour genom att länka till olika sidor på WWF anpassade efter olika åldrar på eleverna.

- Nynäshamns Naturskola arrangerade i samarbete med VA-avdelningen och med hjälp av VA-avdelningens anslagna medel denna viktiga föreställning. Med sång, cello, harpa och nyckelharpa berättade Teater Mo denna musiksaga om miljöförstöring, mod och medmänsklighet. **Målgrupp var åk 3 – 5 och ca 300 elever såg föreställningen.**

En föreställning i samband med Earth Hour. Några elever fick komma upp på scenen och plocka upp det skräp som hamnat i havet. Temat kopplades till skräpplockarveckan.

Hagmarken i Torp, Sorunda

Syftet med projektet, som startade 1997, var att kombinera utomhuspedagogik med IT. Eleverna i Sunnerbyskolan som har jobbat med projektet har varit mellan 6 och 9 år. I projektet förenades IT, utomhuspedagogik och naturvård genom att studier och arbete gjordes i Torps hage (Axels hage) som är 12,5 ha stort. Den ursprungliga floran och faunan i hagmarken är hotad på grund av igenväxning på grund av att hävden upphörde när jordbruket moderniserades. Ett mål är att få tillbaka den ursprungliga hävdgynnade floran och faunan. Länsstyrelsen har tagit fram en skötselplan. Med hjälp från bland annat Landstingets miljövårdsfond och Nynäshamns kommuns miljövårdsfond samlades 98 000 kr in i början av projektet. Pengarna användes till bland annat rökning och gärdesgårdsbygge. Nu används hagmarken i olika omfattning som ett uteklassrum av Sunnerbyskolan.

Detta har hänt under året:

- Samarbetet med Nynäshamns Naturskyddsförening fortsatte med bland annat rökning, fagning och ängsslåtter med lie in en mindre del av hagmarken.
- 10 får gick i hagen.
- Efter omorganisationen i Sorundas rektorsområde har arbetet i hagmarken legat på is.

Informationskampanj om fett och silver

Naturskolan fick uppdrag av VA-förvaltningen att skriva ett informationsblad om fett och silver från hushållen som ställer till problem för avloppssystemet.

Informationsbladet delades sedan ut till alla elever som besökte

Naturskolan under höstterminen. I bladet finns information till föräldrarna om hur de ska undvika fettproppar i avloppet och hur de ska undvika kläder med silver i.

Fjärilsstigen i St Vika

Vingar var ett samarbetsprojekt mellan Nynäshamns Naturskyddsförening (projektägare), Nynäshamns kommun och Nynäshamns Naturskola. Projektet fick stöd från Leader Uross (Utveckla Roslagen och Stockholms Skärgård) och pågick fram till september 2014.

I Vingar kombinerades naturvård, miljöpedagogik och friluftsliv. Barn och ungdomar involverades för att tillsammans värna om Fjärilarnas Marker i Stora Vika och förbättra tillgängligheten i området.

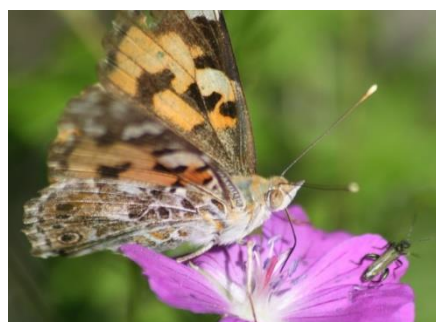
Sedan dess anordnas varje år fjärilarnas dag.

- **Fjärilarnas dag** arrangerades lördag 15/6. Naturskolan stod för håvning av småkryp för hela

En infångad grön bladspindel stal uppmärksamheten från fjärilarna en stund. Arten är den enda i Sverige ur familjen jättekrabbspindlar.

Tistelfjärilarna invaderade fjärilsstigen detta år. Här syns den på en blodnäva som är en karaktäristisk art för området där vi håvar. Fjärilen har sällskap av en blombagge.

INTERNATIONELLT

Kontakterna med Japan

Bakgrund

2010 kom en inbjudan från Rikkyo University i Tokyo. Nynäshamns Naturskola bjöds, tillsammans med naturskolorna i Falun och Halmstad, in till en två veckors lång utbildningsresa 20 mars -3 april 2010. Syftet med resan var att informera om naturskolornas arbetssätt som ett exempel på lärande för hållbar utveckling med särskilt fokus på biologisk mångfald. Genom att bevara skolnära naturområden bevarar vi både pedagogiska resurser och biologisk mångfald för framtiden. Naturskolan gjorde utbildningsturnéer under hösten 2017 och 2018 i flera städer i Japan med fokus på matematik och engelska utomhus. Mer om resorna till Japan finns på hemsidan www.nynashamnsnaturskola.se under rubriken internationellt. En naturskola (TEC) i Japan har översatt boken *Leka och lära matematik ute* till japanska. Första tryckningen av boken skedde i juni 2018.

- Under 2019 har vi haft fyra **studiebesök** från Japan. Se mer under rubriken studiebesök.

Kontakterna med Kina

Under 2019 togs flera kontakter med Nynäshamns Naturskola från kinesiskt håll. En av anledningarna att dessa kontakter tas är för att naturskolans hemsida innehåller mycket bra information och det finns även dokument på engelska.

- En organisation har översatt ett kapitel ur naturskolans bok *Att lära in ute året runt*. Den ska ingå i en kinesisk antologi.
- Samma organisation har påbörjat arbetet med att översätta boken *Leka och lära naturvetenskap och teknik ute* till kinesiska.
- Planer för en kommande konferens i Kina under 2020 börjar ta form.
- En annan organisation har kommit med en förfrågan om att naturskolan ska ha ett så kallat summer camp för kinesiska barn. Planerna har tagit form för 2020 men i skrivande stund vet vi inte om det blir av på grund av Corona-viruset.
- En tredje organisation hade bokat en dag med utbildning på naturskolan men ställt in på grund av Corona-viruset.

Kontakterna med Sydkorea

Under 2018 blev Nynäshamns Naturskola tillfrågade om översättningar av böcker till koreanska och kinesiska. I samband med det har frågan också ställts om deltagande vid utomhuspedagogiska konferenser i båda länderna.

- **Översättning** av boken *Leka och lära matematik ute* till koreanska inleddes i början av året.
- Naturskolan deltog i juni på en **konferens i Sydkorea** arrangerad av organisationen Sharing Nature. Naturskolan föreläste om naturskolans verksamhet och utomhuspedagogik och höll workshop i matematik och engelska utomhus för lärare och förskolelärare.

Föreläsning inomhus i Sydkorea om Nynäshamns Naturskola och utomhuspedagogik. Kombinationen av föreläsning inne och workshops utomhus har varit lyckad.

Workshop utomhus i Sydkorea. Matematik och språk ute.

HEMSIDAN www.nynashamnsnatskola.se

Under hela året har bilder från klassernas besök här på Naturskolan lagts ut på hemsidan under förutsättning att medgivande funnits från föräldrarna. Oftast har de redan samma kväll kunnat gå ut på nätet och sett vad deras barn gjort under dagen.

Den pedagogiska idén med detta är att föräldrarna ska ställa frågor och locka barnen att berätta om dagen. Att berätta om och reflektera över upplevelser och upptäckter är ett sätt för en elev att få kunskaper.

Filmer finns utlagda på hemsidan; om böckerna, klassteman och filmen om Nynäshamns Naturskola.

Kopplat till hemsidan finns också sidan om SPRING-projektet. Klicka på ikonen (SPRING-logon) i vänsterspalten.

- Fotoalbumet på hemsidan raderades 2018 på grund av GDPR vilket tyvärr innebär att eleverna inte kan gå in och titta på alla de bilder från alla sina naturskoledagar som tidigare legat där. Under 2019 har nya foton lagts upp men under mer restriktiva former.
- Ca **351 besök per dag** i snitt på hemsidan noterades under 2019, vilket innebär totalt drygt 128 000 besök under året.

Filmer

På hemsidan finns de filmer som det lokala produktionsbolaget Prospericon har producerat. På www.nynashamnsnatskola.se ligger filmerna om varje tema/program som klasserna har under sin skoltid när de besöker Nynäshamns Naturskola. Här finns också en 16 minuter lång informationsfilm om Nynäshamns Naturskola. Sedan tidigare ligger även de av Ljungbergsfonden finansierade filmerna om utomhuspedagogik och de böcker i serien "Att lära in ute" som beskrivs ovan. Filmen om boken "Att lära in svenska ute" som producerades under hösten 2010 finansierades av förlaget Outdoor Teaching. Filmerna om böckerna ligger på You Tube.

- I samband med nya teman har Naturskolan filmat egna filmer under året. Det gäller åk 6 och åk F som ligger ute nu. Filmerna är bland annat till för de elever som har behov av att se hur dagen ser ut i förväg.

Email från besökare på Naturskolans hemsida

Från Kina

"I got your nature school info. from website, looks Perfect! I come from China Beijing to research the cooperation possibility."

Från Slovakien

"...my question is how to base one of the natur kindergartens as you have in Sweden? can you give some advices? I know that your country is leader in this field so any help would be great".

SOCIALA MEDIER

- Nynäshamns Naturskola finns på [Facebook](https://www.facebook.com/nynashamnsnatskola) och på [Twitter](https://twitter.com/nynashamnsnatskola)

Så följ oss där.

FORTBILDNING, KONFERENSER OCH SEMINARIER

Ute är inne-konferensen i Jönköping 2019

Nynäshamns Naturskola fick som representant för [Naturskoleföreningen](http://natskoleforeningen.se) uppdraget av [Utenavet](http://utenavet.se) att **organisera** Ute är inne-konferensen i Jönköping 2019. Den arrangeras vartannat år sedan 2007. Konferensens profil är utomhuspedagogik och nästan alla av de 50 workshops som erbjöds hölls utomhus. Det arrangerades också storföreläsningar inomhus på Elmia. Ekonomiskt stöd till konferensen kom bland annat från Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien och Jönköpings kommun.

Naturskolan tog fram det vykort som marknadsförde konferensen i Jönköping 2019.

Naturskolan formgav och fyllde programmet med innehåll. Listan till höger innehöll 50 valbara workshops. Mer om detta finns på <http://utenavet.se/pd.php?id=71>

Nynäshamns Naturskola **ansvarade för samordning** och arbete med budget, planering, anlitande av workshopledare och föreläsare, fältkontroll av workshopplatser, formgivning av program och PR-vykort, workshop-information och kontakter med alla inblandade.

Årets Ute är inne-konferens lockade 350 deltagare till Jönköping. Förutom svenska deltagare fanns även deltagare från Norge, Danmark, Finland, Island och Kina.

Inledning på dag 1 och dag 2 på Ute är inne – konferensen tillbringades på Elmia där föreläsningar gavs av bland annat Skolverket, Carl Johan Sundberg och Jo Clark.

Båda dagarna genomfördes det två pass med två timmar långa workshops. Naturskolan hade förberett med att ute i fält sätta upp skyltar för att både workshopledare och deltagare skulle hitta rätt.

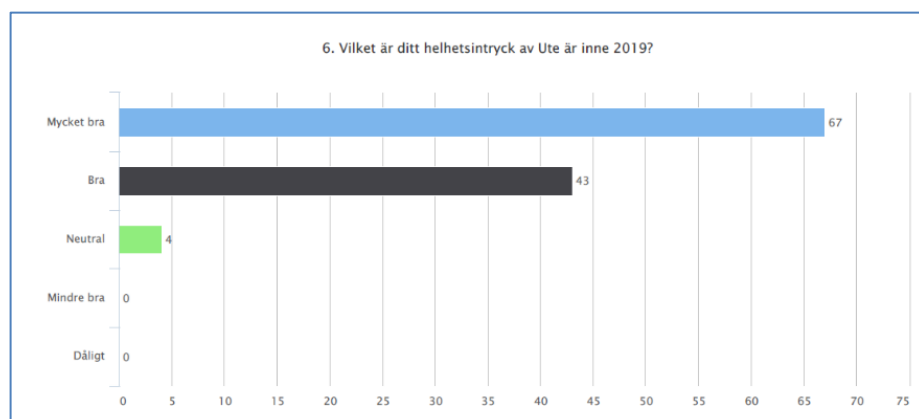

En av de workshops som hade estetiskt innehåll. Här är det Land Art det handlar om, vilket är ett sätt att närma sig naturen och dess olika beståndsdelar på.

Akademikonferens ansvarade för anmälningsförfarandet till konferensen och utvärderingen av den. Här är resultatet av svaren på frågan: Vilket är ditt helhetsintryck av Ute är inne 2019?

59% svarade **MYCKET BRA**
38 % svarade **BRA**
3 % svarade **NEUTRAL**

Ca 30% av deltagarna svarade på utvärderingen.

NYNÄSHAMNS NATURSKOLA I PRESSEN

Inslag i TV 4 Jönköping 29/8 2019 om Ute är inne – konferensen.
Intervju med Mats Wejdmark

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/ionkoping/inne-med-lektioner-utomhus>

En serie med intervjuer i danska tidningen Torpare som vänder sig till de 48 000 danska prenumeranter som har torp i Sverige. Robert Lättman-Masch har intervjuats till numren i augusti, oktober och december och dessutom bidragit med fotografier. Fotot på lönnaflyglarven fick pryda augustinumret. Intervjuserien handlar om naturen i aktuell månad under rubriken Naturen netop nu. Artiklarna finns på hemsidan under rubriken Internationellt.

sverigesradio

P4 Stockholm intervjuade Naturskolan 18/3 i direktsändning om Lärniljöprojektet och aktivitetsparken på Vanstaskolan. Lyssna på en del av reportaget som nu ligger i arkivet.

<https://sverigesradio.se/sida/textarkiv.aspx?programid=103&date=2019-03-18>

Barn i Nynäshamn ritar sin egen skolgård

1:17 min

Besöket från Nya Zeeland har lett till fortsatt kontakt eftersom pappan i familjen precis byggt en ny förskola designad som ett löv med solceller på taket. Fotot till höger är den nybyggda Gaia Preschool. En utbildningsresa till Nynäshamns Naturskola för pedagogerna på förskolan planeras nu.

Naturskolans utelära sprids till hela landet

NYNÄSHAMN När Skolverket bestämde sig för att lansera en webbkurs i utomhuspedagogik var det första gången som myndigheten lyfte fram utomhusundervisning på detta sätt.

Nynäshamns naturskola var med och bidrog med arbete till kursen.

» Den här sortens undervisning behövs i dagens skola, säger naturskolepedagogen Robert Lättman-Masch. Eleverna i klass 5B på Svandammskolan är för dagen uppdelade i grupper om fem och utspelar i en skogsdunge vid en lägerplats i Bredålar i nordvästra Skåne.

När NPA-reporter kommer på besök en vårsolig dag på gården verkar arbetet att göra upp eld med hjälp av flintstenar, flöskor, eldstålar, näver och naturstavar. Under morgonen har de haft lite teori i naturskolans hus några hundra meter bort och nu är de mitt uppe i praktiska momenten.

» Kom igen nu! Bläs Jammi!, ropar skolkamraterna.

En polke blåses på den rykande massan har i handen, vinden biter huvudet och det drar in mer luft och blåser sedan på röken igen. Efter knappt en halv minut fattar flöskor sin egen eld och flammorna jublar.

Nu är det dags att få igång en bras. Taka upp några kottar och låta dem bräna i elden. Detta gör att de blir mjuka och smaka bra.

» De har förberett sig redan i klassrummet inför den här dagen och de kommer

Jonatan Wigren från klass 5B på Svandammskolan i Nynäshamn får testa att göra upp eld under ledning av Robert Lättman-Masch, naturpedagog på Naturskolan.

förbereda arbetet med eldstaden även när det kommer tillbaka. De får lära sig samarbeta, göra upp en eld och sedan släcka den och så kommer det in ämnen som biologi och kemi här också när de lär sig sambandet mellan fotosyntes och förbränning, säger naturskolepedagogen Robert Lättman-Masch.

I Nynäshamn får grundskolelever utomhusundervisning med olika teman för varje årskurs: fåglar och matematik, smådjur, djägglarens sinnen är rädda av alla sinnen som står till buds för utomhusundervisningen. Naturskolan, som startade 1998 i Nynäshamn, tigger

även bakom utbildningsmaterial och de har även bidragit till en unik webbkurs som nu har lanserats av Skolverket.

» Det är en kurs för förskoleklass och för fristid som är uppdelad i sex delar. Vi är inbjudande i en av dessa delar och har bidragit med filmat material från Naturskolan, en artikel och läromedel på ämnet ekologiska uteläror. Det är första gången som Skolverket flyttar från just utomhuspedagogiken som en metod för inlärning, på det här sättet, säger Robert Lättman-Masch.

Han välkomnar kursen och hoppas på mer utom-

huspedagogik för framtidens skolelever.

» Absolut, den här sortens undervisning behövs. Här lär de sig hur olika ämnen samverkar i praktiken. Men i dag handlar det inte bara om vikten av att kunna sin biologi och kemi utan även om hur man ska göra vid en eventuell framtida kris-situation i Sverige, mycket sådan kunskap tror jag på förlovarnans. Det som barnen lär sig här i dag, är att göra upp eld till exempel, i det inte någon som kunnat sedan tidigare, säger han.

Text & foto: Jenny Folger

Artikel i Nynäshamnsposten i april angående Nynäshamns Naturskolas bidrag till Skolverkets webutbildning i utomhusdidaktik som lanserades mars 2019.

20 Familj & Förening

Vanstaskolans aktivitetspark invigd

Nynäshamns Posten Fredag 24 maj 2019

Inom ramen för Lärmiljöprojektet har eleverna i Vanstaskolans årskurs F till 3 fått tycka till om sin skolgård och önska sig olika saker. De har gjort det genom att teckna och skriva. Deras önskemål har nu gett resultat och invigningen av aktivitetsparken har genomförts på Vanstaskolan. Alla elever i årskurserna F till 3, skolchefen Annika Setterquist, Vanstaskolans rektor Jenny Ögren och Naturskolan var på plats när Janne Jonsson, som är hanteraren i projektet, klippte bandet.

» Aktivitetsparken består av två delar. En som kan fungera som hinderbana, eller det eleverna bestämmer sig för, och en del som är en plan med sand för olika typer av bollspel. Sedan tidigare har en samlingsplats byggts där lärare kan samlas för att utomhuspedagogiken i hel klass för utomhuslektioner. En bit längre bort finns även pendlstegen som Janne har byggt efter Naturskolans ritning.

Taget håller elever i årskurs sex nu på att måla för att bli så lika ett riktigt pendlsteg som möjligt. St. kontaktades inför målningsför att få koden till den rätta blå färgen. På Taltäckskådan står den målade prototypen som eleverna där nu kan använda som samlingsplats.

Janne Jonsson, den bland eleverna populära byggarbetaren.

eller för fri lek med mycket fysisk aktivitet. Syftet med Lärmiljöprojektet är att skapa hälsöfrämjande lärmiljöer i enlighet med Boverkets allmänna råd (Allmänna råd om fritid 2015) och det ligger i linje med kommunens mål om välmående elever och den satsning tillsammans med Stockholmsidrotten som görs under 2019. Fokus ligger på att skapa miljöer, som underlättar undervisning utomhus inom olika ämnen och stimulerar till fysisk aktivitet. Det innebär också att eleverna ska få möjlighet att ta vissa risker. Att som barn få bedöma risker och utmana sig själv är mycket viktigt för självförtroende och för möjligheten att som vuxen kunna hantera risker på ett lämpligt sätt.

En hopp om en bättre skolgård.

FOTO: ROBERT LÄTTMAN-MASCH

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan har varit med och bidragit till utvecklingen av Vanstaskolans aktivitetspark. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Här, på Gröndalsskolans gamla cykelparkering, har de vuxna tagits bort och istället byggts flera stationer till en aktivitetspark upp. En stockpenn och en stor spindel i trä med rikt utvalg, som eleverna kan klättra upp i från baksidan, har påbörjats.

Aktivitetspark byggs nu på Gröndalsskolan

NYNÄSHAMN En efter-längd aktivitetsspark där eleverna på Gröndalsskolan kommer att använda både knopp och knopp har nu påbörjats. Det är Lärmiljöprojektet från Naturskolan i Nynäshamn, med Janne Jonsson i spetsen som ligger bakom både parken och andra skol-gärdsprojekt i Nynäshamn.

På Gröndalsskolans före detta cykelparkering håller en stockpenn och en stor spindel i trä med rikt utvalg, som eleverna kan klättra upp i från baksidan, har påbörjats.

Bygget med aktivitetsparken på Gröndalsskolan beräknas stå färdigt till vintern eller våren beroende på väder.

» Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

» Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Naturskolan fick studiebesök från Japan och Australien

Onsdagen den 18 december fick Naturskolan i Nynäshamn besök från fjärran länder. Detta var det fjärde besöket från Japan under höstterminen. Denna gång var det två personer, företaget One Planet Café som arbetar med hållbar utveckling, framför allt med fokus på att minska miljöproblemen i världen. De kom från Tokyo och Vietnam och ordinar studieresor till Sverige, Zambia och Indien.

Att Naturskolan blev kontaktad denna gång var inte på grund av Naturskolans verksamhet utan i stället Gröndalsskolans utmärkelser som skola för hållbarhet. Det var ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

» Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

» Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

» Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

» Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Lärmiljöprojektet som drivs genom en elevdriven demokratisk process. Aktivitetsparken är tänkt att locka ut de äldre eleverna från korridorerna för att bli mer fysiskt aktiva.

» Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

» Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

» Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

» Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

Artikel i Nynäshamnsposten i december angående två studiebesök på Nynäshamns Naturskola. Japanerna vid detta tillfälle fick besöka Gröndalsskolan och höra om Grön Flagg och Lärmiljöprojektet

» Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare. Det är ett stort utvecklingsarbete som har pågått sedan tidigare.

ÖVRIGT

Kompetensutveckling

- Kurs 31/1 om Office 365.
- Information 12/2 från Stockholmsidrotten angående rörelsesatsningen i skolorna.
- Regionträff 4/3 på Solna Naturskola med fokus på NPF-anpassningar (NeuroPsykiatriska Funktionsnedsättningar).
- Föreläsning 15/3 om Physical Literacy (fysisk kunnsighet eller rörelserikedom) med Dean Kriellars i Eriksdalshallen.
- Kurs 26/3 om Site Vision och Naturskolans hemsida.
- Hjärt- och lungräddning 4/4.
- Naturskolekonferensen i Höör 10 – 12/4. Workshops, föreläsningar och erfarenhetsutbyte mellan Sveriges naturskolor.
- Kurs 25/4 om Site Vision.
- Information 17/9 i Gröndalsskolans aula om V-klass.
- Regionträff 4/11 på Naturens hus med fokus på uppföljning och fördjupning om NPF-anpassningar (NeuroPsykiatriska Funktionsnedsättningar).
- PEP-träff 11/11 i Stockholm för de som ingår i Generation PEPs nätverk.
- PEP Forum 22/11 i Solna om Generation Peps arbete och föreläsningar om fysisk aktivitet och hälsosamma måltider.

Kronprinsessan Victoria och Carolina Klüft vid PEP Forum 22 november i Solna.

Besök och studiebesök

- Familjecentralen var på besök 3/4 och barn och föräldrar fick se Naturskolans djur.
- Studiebesök 3/4 från Japan. Tre personer från Hokkaido.
- Hallängens förskola var på besök 3/6 och tittade på Naturskolans djur.
- Breddals förskola gick Naturskolans Vilsestig.
- Studiebesök från Japan 9 - 10/9. Förskolelärare och chefer från Hokkaido intresserade av utemiljöer och utomhuspedagogik.
- Studiebesök från Japan 23/9. Kommunanställda från Tokyo. Möte med skolchefen, Naturskolan och Vanstaskolan angående hållbar samhällsutveckling och utomhusundervisning.
- Studiebesök 30/9 – 4/10 från Japan. Professor och student från Gifu intresserade av utomhuspedagogik. Program för hel vecka varav två dagar på Nynäshamns Naturskola, studiebesök på Lysmasken förskola, Vansta förskola och Vanstaskolans fritids.
- Studiebesök 18/12 från Japan. 12 personer ville höra om Gröndalsskolans utmärkelse som mest hållbara skola enligt Håll Sverige Rent, om Naturskolans verksamhet och Lärmiljöprojektet.
- Studiebesök 18/12 från Australien. Förskolelärare ville veta mer om utomhuspedagogik.

Långväga gäster från Japan och Australien. Fyra olika studiebesök blev det under 2019 från Japan och flera möten med samsarbetsintresserade från Kina.

Från vänster studiebesök japansk professor på Vansta förskola, kommundiensteman från Tokyo på Vanstaskolans skolgård, australiensisk förskolelärare på Naturskolan och en grupp japaner vid Gröndalsskolans nya aktivitetspark under uppbyggnad.

Möten och övriga aktiviteter

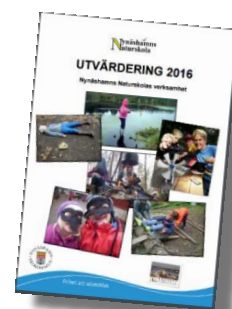
- Möte 8/1, 18/1, 25/1, 1/2, 8/2, 15/2, 22/2, 13/3, 29/3, 26/4, 3/5, 17/5, 10/6, 14/8, 23/8, 6/9, 20/9, 4/10, 18/10, 25/10, 30/10, 8/11, 15/11, 29/11, 6/12, 11/12, 20/12 internt inom projektgruppen angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 9/1 med AUC (Arbets- och utvecklingscentrum) angående arbetsträning på Naturskolan.
- Möte 9/1 med Jönköpings projektgrupp angående Ute är inne-konferensen.
- Möte 15/1 med Gröndalsskolans skolgårdsgrupp angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 15/1 med Sunnerbyskolans skolgårdsgrupp angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 15/1 med Vanstaskolans skolråd angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 17/1 i Linköping med författargruppen för serien Att lära in ute.
- Möte 29/1, 8/5 och 27/11 med skolchefen angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 30/1 med AUC angående arbetsträning på Naturskolan.
- Möte 31/1 angående Naturskolans budget.
- Möte 5-6/2, 2/4, 4/6 med Utenavet angående Ute är inne-konferensen 2019.
- Möte 7/2 med Svandammsskolans skolgårdsgrupp angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 12/2 med Arbetsförmedlingen angående lönebidrag.
- Möte 18/2 med Barn- och utbildningsnämndens ordförande angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 19/2 med Parkenheten angående Håll Nynäshamn Rent v 17.
- Möte 20/2, 6/3, 3/4 med ledningsgruppen.
- Möte 21/2 med Arbetsförmedlingen och lönebidragstagare.
- Möte 5/3 med Gröndalsskolans skolgårdsgrupp angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 8/3 med driftstekniker angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 8/3 med representant för kinesisk organisation angående översättning av bok och utbildning av lärare i Kina.
- Medarbetarsamtal 12/3.
- Informations- och bokbord 15/3 i samband med föreläsning i Eriksdalshallen. Bland annat information om Lärmiljöprojektet och Naturskolans kursverksamhet.
- Naturskolan intervjuades 18/3 av radio P4 Stockholm angående Lärmiljöprojektet och aktivitetsparken på Vanstaskolan.
- Skype-möte 25/3 angående nedladdningsbart extramaterial till boken Leka och lära naturvetenskap och teknik ute.
- Möte 1/4 med fastighetsförvaltaren angående Naturskolans lokaler.
- Möte 2/4 med Gröndalsskolans skolgårdsgrupp angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 8/4 med tillförordnad fastighetschef angående Lärmiljöprojektet.
- Telefonintervjuer 9/4, 28/5, 18/6, 8/10, 3/12 inför artiklar i danska tidningen Torpare med upplaga på 48 000.
- Möte 10/4 med kinesisk representant för organisation angående avtal om utbildning och översättning av boken *Leka och lära naturvetenskap och teknik ute*.
- Möte 23/4 med person från arbetsmarknadsenheten angående ny arbetsträning.
- En elev i åk 4 och en fritidslärare var på Naturskolan från 24/4 fram till sommaren. Naturskolan bistod med visst stöd.
- Möte 24/4 med VA-förvaltningen angående informationsmaterial om fett och silver.
- Möte 26/4 med fastighetsförvaltare och administrativ chef på Gröndalsskolan angående Lärmiljöprojektet och Gröndalsskolans atriumgård.
- Möte 1/5 med besiktningsman på Vanstaskolan angående den nya aktivitetsparken som byggts inom Lärmiljöprojektet.
- Möte 2/5 med en person på SFI för överlämnande av den nya boken *Att lära in SFI ute*. SFI i Nynäshamn har bidragit med förord, kloka kommentarer och elever som blivit fotograferade till boken.
- Möte 2/5 med administrativ chef och skolgårdsgruppen på Viaskolan angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 10/5 angående förskolan Cykelskogens utemiljö.
- Möte 13/5 med rektor angående Sunnerbyskolans skolgård och Lärmiljöprojektet.
- Invigning 14/5 av Vanstaskolans aktivitetspark som uppförts inom Lärmiljöprojektet.
- Möte 23/5 och information till driftstekniker angående Lärmiljöprojektet.
- Telefonmöte 29/5 med Naturskolan i Umeå angående en utbildning i Piteå.
- Möte 3/6 med VA-förvaltningen angående informationskampanjen om silver och fett.

- Barn- och utbildningsnämnden hade sitt nämndmöte 12/6 på Naturskolan. De fick göra en samarbetsövning ute och informerades m.h.a. Power Point om Lärmiljöprojektet och Skolverkets webbkurs i utomhusdidaktik där Naturskolan medverkat.
- Möte 14/6 med lärare angående makerspace.
- Telefonmöte 19/6, 19/8 och 13/12 med Akademikonferens angående konferensen Ute är inne.
- Möte 27/8 med Elmia i Jönköping angående konferensen Ute är inne.
- Möte 28/8 med Utenavet och projektgrupp Jönköping angående konferensen Ute är inne.
- Möte 30/8 med Svensk Miljöbas angående Ute är inne och certifieringen av konferensen.
- Möte 4/9 med VA-förvaltningen angående ett förslag på dagvattendamm intill Naturskolan.
- Informationsmöte och samråd 12/9 på Naturskolan om planerad dagvattendamm.
- Möte 16/9, 12/11 och 4/12 med VA-förvaltningen om kampanjen Vett och etikett på toalett.
- Möte 26/9 med kinesiskt par som planerar "education camp" och vill starta verksamhet i Sverige.
- Möte 27/9 med AUC och eventuell arbetstränande person.
- Möte 9/10 med representanter för Miljöpartiet som ville veta mer om Naturskolans verksamhet.
- Skypemöte 16/10 med Falu Naturskola angående ett pedagogiskt material.
- Skypemöte 18/10 med Naturskoleföreningens ordförande angående medlemstidningen Att lära in ute-bladet.
- Skypemöte 22/10 med naturskolepedagog angående kurs för SFI-lärare.
- Möte 28/10 med kinesisk organisation angående kurser i utomhuspedagogik och om utemiljöer.
- Möte 5/11 på Svandammsskolan angående Lärmiljöprojektet och önskemål om åtgärder.
- Möte 13/11 med representanter för Miljöpartiet angående att arrangera en kursdag i Alhagens våtmark till våren 2020.
- Möte 19/11 med driftstekniker angående Lärmiljöprojektet.
- Medarbetarsamtal 19/11.
- Möte 20/11 med nya APL-eleven.
- Möte 20/11 och 10/12 med AUC angående arbetsträning på Naturskolan.
- Möte 27/11 med och på Skolverket angående nytt utbildningsmaterial om Lärande för hållbar utveckling för åk 1-6.
- Möte 5/12 med Elservice angående eldragning i Gröndalsskolans atriumgård inom Lärmiljöprojektet.
- Möte 12/12 med kommunens miljö- och klimatstrateg angående globala målen, utbildning och hållbarhetsplanen.

UTVÄRDERING AV VERKSAMHETEN

Under 2015 - 2016 gjordes den senaste återkommande stora utvärderingen av Naturskolan. Denna gång fick varje lärare som besökte Naturskolan med sin klass svara digitalt med hjälp av lap top vid fikapausen. Denna metod är det bästa sättet att få in svar på, eftersom enkäter via mail inte ger tillräckligt svarsunderlag. Utvärderingen sammanställdes under hösten 2016 och finns [här](#) på Nynäshamns Naturskolas hemsida under rubriken "Om Nynäshamns Naturskola".

Utvärdering görs också muntligt med eleverna efter varje naturskoledag.

Utdrag ur utvärderingen

De svarande lärarna tycker naturskoledagarna fungerar bra när det gäller organisation, innehåll och pedagogik vilket de också tyckte vid tidigare utvärderingar. Drygt hälften av de svarande tycker att det är lagom att komma till Naturskolan en gång per år medan knappt hälften tycker att det är för sällan. Andelen som tycker att det är viktigt med förarbete och efterarbete inför och efter klassens dag på Naturskolan och har ökat kraftigt under de senaste åren (79 % resp 80 %). De som tycker att naturskoledagen är integrerad med ordinarie undervisning har också ökat kraftigt, till 84 % av de svarande. Det är mycket positivt, framförallt för eleverna som därmed ges ökad möjlighet till lärande inom det aktuella temat. Orsaken till denna ökning är troligen att vi nu tydligare beskriver vilket centralt innehåll i Lgr 11, som eleverna arbetar med under naturskoledagarna och att det nu till varje tema finns en omfattande handledning med fakta och annan information.

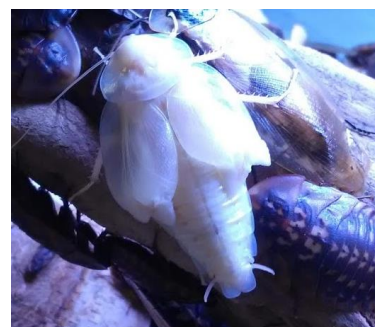
TERRARIEUTSTÄLLNING

Naturskolan har en **permanent terrarieutställning** och hyser ett antal olika djur i syfte att visa hur man pedagogiskt kan använda dessa för att resonera med elever vad olika djur kräver för att överleva och för att synliggöra ekologiska problem. Att sköta och odla djur har också ett stort värde för att utveckla den empatiska förmågan hos barn. Djuren har också en avdramatiserande effekt då många barn bär på en rädsla för till exempel ormar, spindlar och kackerlackor.

På Naturskolan finns ormar, ödlor, skalbaggar, dödskallekackerlackor, syrsor, vandrare pinnar, fågelspindel mm. De klasser, lärare eller förskolepersonal som vill komma på studiebesök får göra det och de som vill påbörja en odling får ta med sig djur från Naturskolan. Naturskolan har också skrivit ett eget **handledningshäfte** (ht 2000) för lärare och förskolepersonal.

Africanska jättesnäckor är bra att ha i terrarium för att förstå att snäckor har skal och sniglar inte har skal.

Amerikansk dödskallekackerlacka har precis blivit vuxen och kastat av sig barn-skinnet.

FASTIGHET OCH UTEMILJÖ

Husets **underhåll** sköts av fastighetsförvaltningen och övrig **skötsel och städning görs av Naturskolan**. Under sommarlovet, jullovet och sportlovet måste Naturskolans olika djur ges mat och vatten två gånger i veckan.

Huset hyrs vissa vardagkvällar och ett stort antal helger av Ösmo Scoutkår som har verksamhet i huset och i omgivningarna.

Servicepartner anlitas för att röja i områdena runt Naturskolan. Ljuset behövs för att ge en rik växlighet på marken vilken gynnar olika insekter. Det är viktigt för att kunna håva och uppleva en del av den biologiska mångfalden.

En arbetstränande person och en APL-elev byggde under våren ett nytt staket då det gamla förmultnat. Materialet bekostades av Naturskolan genom försäljning av kurser.

Nynäshamns Naturskola 2020-02-14

Mats Wejdmark och Robert Lättman-Masch

Postadress Nynäshamns kommun Naturskolan 149 81 Nynäshamn	Besöksadress Sjöudden Slutet på Storeksvägen 148 30 Ösmo	Tel/Mobil Mats 08 520 73709, Robert 08 520 73708	E-post mats.wejdmark@nynashamn.se robert.lattman-masch@nynashamn.se
Hemsida www.nynashamnsnaturskola.se			

